

SCILLY EILANDEN *Land der legenden*

Wie op een zonnige dag de eilanden nadert en het felblauwe water, de witte stranden en de weelderige vegetatie ziet, waant zich in een tropisch paradijs. Niets wijst erop dat het grauwe Engeland slechts 45 kilometer verderop ligt. Was dit Avalon?

Tekst **Marco Barneveld** Beeld **Gary Blake** Illustratie **René van Asselt**

Tientallen enorme blauwe kreeften krioelen over elkaar in de drijvende houten kist in een baai voor Bryher, één van de vijf bewoonde Scilly Eilanden. Peter Miller (72) hangt over de rand van zijn acht meter lange, zelfgebouwde vissersboot en graait in de natuurlijke bewaardoos van zijn kreeftvangst.

Hij duikelt een prachtexemplaar op en wijst op de onderkant van de staart van het schaaldier, waaraan duizenden zwarte, kaviaarachtige eitjes plakken. 'Dit is dus een vrouwtje,' zegt Miller. 'Die zijn een stuk groter dan de mannetjes. Verkopen doen we die niet; we doen aan duurzame visserij op *The Isles of Scilly*.' Voorzichtig laat hij de kist met schaaldieren terugzakken in het water en gooit met de soepelheid van een decennia oude routine

De ruïnes van de forten (rechts) vertellen dezelfde strijdverhalen als Peter Miller (rechtsboven)

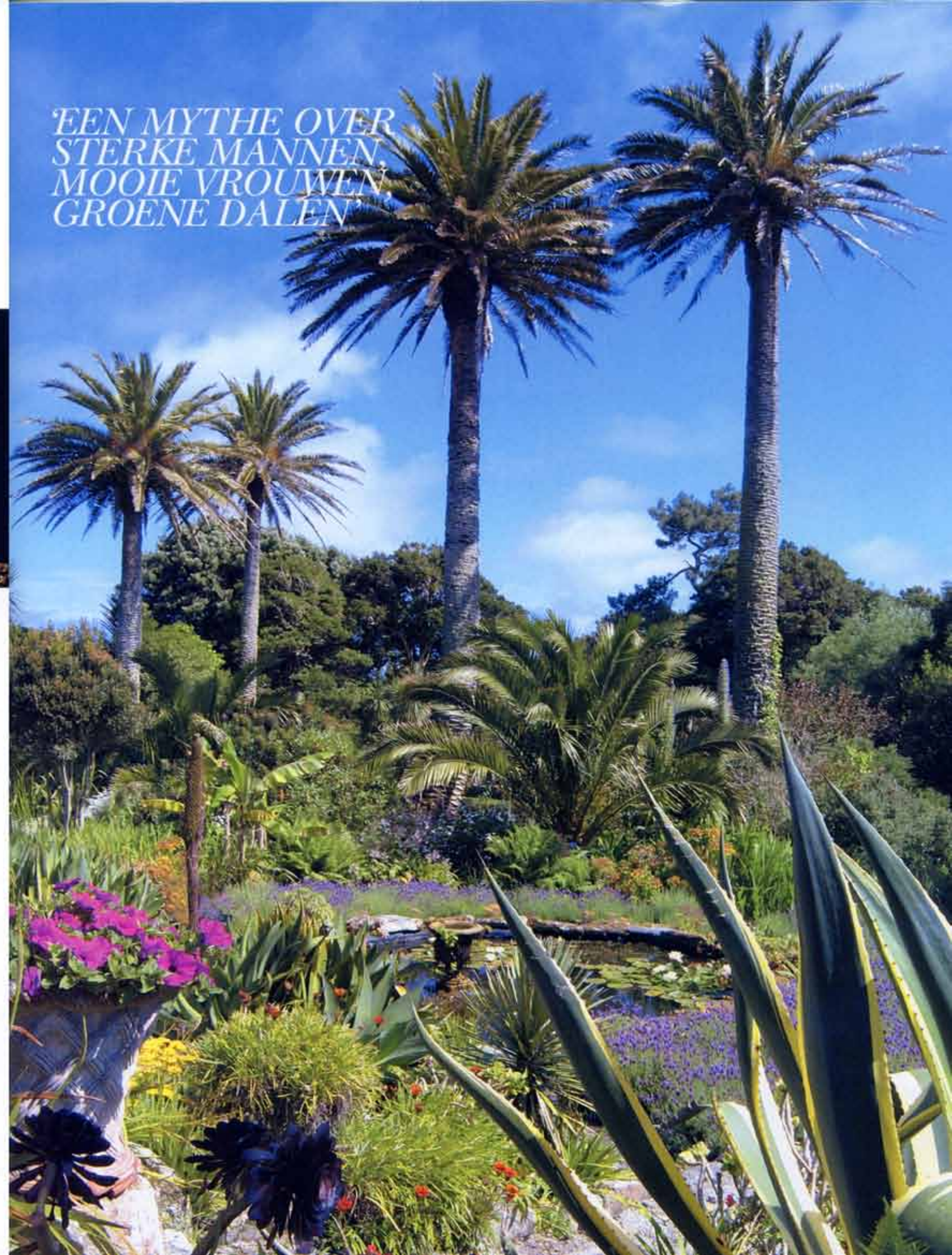
rechterpagina: de exotische tuinen op Tresco

TANIG EN KAARS-RECHT, DOET HIJ DENKEN AAN VOORBIJE TIJDEN

het anker uit. Hij stapt in zijn sloep en zet koers naar de houten kade van Bryher, honderd meter verderop.

De Scilly Eilanden (zeg: silly) liggen 45 kilometer ten zuidwesten van Land's End, het uiterste puntje van de grote teen van Groot-Brittannië. De Atlantische stormen, die ongehinderd over zee blazen vanuit Amerika, kunnen deze stukken rots genadeloos geselen. Toch is het er het grootste deel van het jaar heerlijk warm; dankzij de Golfstroom hebben de eilanden een subtropisch klimaat waar de temperatuur nauwelijks onder de zeven graden daalt. De archipel bestaat uit vijf bewoonde eilanden en vijftig onbewoonde, soms niet groter dan een flink uitgevallen steen. In totaal wonen er ongeveer tweeduizend man, waarvan het merendeel op St-Mary's, dat ondanks zijn vijf kilometer doorsnee het grootste eiland is. Even westelijker, op Bryher, doen Millers kaarsrechte postuur, keurig onderhouden baard, elegante kruisnor, tanige lijf en gelooide huid denken aan een strak militair regime uit vervlogen tijden; de tijd dat *Britannia still ruled the waves*. Trots en oppermachtig straalt hij, ondanks zijn leeftijd, een kracht, rust en levenslust uit die gewoon lijken voor de inwoners van deze Britse uithoek. ▶

EEN MYTHE OVER
STERKE MANNEN,
MOOIE VROUWEN,
GROENE DALEN

*HET KOLKENDE SCHUIM
TREKT ZICH NIJDIG TERUG
TOT EEN VOLGENDE GOLF
HET WEER OPZWEEPT*

links:
begraafplaats
op Bryher,
waar Peter
Millers familie
haar laatste
rustplaats heeft

boven:
Tegenwoordig
is gig-racing
een lokale sport.
Vroeger werden
drenkelingen en
scheepsbuit er
mee opgepikt

onder:
Uitzicht op
Mermaid Inn
op St-Mary's

JUTTERS VOEREN WEL BIJ DE VELE SCHIPBREUKEN'

daar Avalon ligt; het eiland waar gesneuveld koningen en helden wonen. Vlak achter de horizon zou het liggen. Wij liggen, net niet zichtbaar met het blote oog, ten westen van het vasteland. Avalon betekent daarbij in het Welsh *Yns Afallach*, "appelbomeneiland". En laten er op Tresco nou resten van enorme boomgaarden zijn gevonden! Hoe dan ook, in ieder geval zijn twee eilandjes naar de koning van de ronde tafel vernoemd: Great en Little Arthur. We lopen langs verweerde grafzerken op de kleine begraafplaats van het eiland. Millers familienaam, Jenkins, staat in menige steen gekerfd. Zijn roots op deze granietrotsen voor de Britse kust gaan dan ook terug tot 1635. Bij een steen uit 1712 van een van zijn voorvadersen stopt Miller. 'Dus je komt uit Nederland?' Hij kijkt quasi grimmig als hij de naam van ons land uitspreekt. 'Maar liefst 335 jaar hebben deze eilanden met jullie opvoet van oorlog geleefd. De langste in de geschiedenis van de mensheid. Wist je dat?' Hij laat een stilte vallen om dit feit door te laten dringen. 'Het begon allemaal tijdens de Engelse Burgeroorlog die *Great Britain* van 1642 tot 1648 verscheurde. De aanhangers van Oliver Cromwell en de Royalisten stonden elkaar naar het leven. Die laatste, trouw aan de Engelse Kroon, werden op het vasteland in de pan gehakt. Voor de onfortuinlijke koning Charles I zat er niets anders op dan zich hier, op zijn laatste bastion, terug te trekken. Zijn schatkist was leeg, dus gingen zijn mannen de piraterij in. De Royalistenschepen beroofden en beschadigden zoveel Nederlandse schepen dat admiraal Van Tromp – die jullie Tromp noemen – erop af gestuurd werd met twaalf oorlogsschepen. Hij eiste tevergeefs genoegdoening, dus verklaarde hij ons in 1651 de oorlog.' 'Onze admiraal Robert Blake arriveerde bijna gelijktijdig in naam van Cromwell op de eilanden en beloofde Tromp dat hij orde op zaken zou stellen. Hij versloeg de Royalisten, maakte galgenvoer van de overlevenden en liet hun rottende lijken hangen als voorbeeld. Dat opknopen gebeurde daar.' Miller wijst naar een rots die zwart uit het water omhoog rijst. 'Hangman Island. Er staat nog steeds een galg. Die Tromp van jullie was in ieder geval tevreden en keerde huiswaarts zonder ook maar een schot gelost te hebben. Hij vergat alleen één klein dingetje: vrede sluiten.' Miller lacht. 'Dat gebeurde op 17 april 1986.'

Wanneer de avond valt, steekt er een lichte storm op. We staan op Badplace Hill, dat uitkijkt op een met kliffen en scherpe rotsen bezaaide baai met de illustere naam Hell Bay. Het water gooit zich wild tegen de kliffen, vormt metershoge watermuren, waarna het kolkende schuim zich even nijdig terugtrekt. Tot een volgende golf het weer opzweept. Oneindige herhaling. 'Het zijn

Hoe komt u er?

De Scilly's zijn een prima einde van een tocht langs de Zuid-Engelse kust. De eilanden liggen 21 mijl ten zuidwesten van Land's End. Ertussen loopt een verkeersscheidingsstelsel. Land's End heeft geen vluchthavens. Hier wat aandachtspunten:

- Het weer op de Scilly's kan erg grillig zijn, dankzij de altijd aanwezige invloed van de Atlantische Oceaan. De bemanning moet ervaren zijn en de boot in orde. Je kunt het beste de aanbevolen route op kaart AC 34 volgen, omdat de (getijden)stromingen rond de eilanden erg moeilijk te voorspellen zijn.
- Pas voorbij het schiereiland Land's End op voor de Seven Stones, 15 mijl ten westen van Land's End en 7 mijl

- ten noordoosten van de Scilly's. Deze rotsen liggen voornamelijk boven water en hebben riffen in hun midden. Ze zijn gemarkeerd met een mistbakken aan de oostzijde. Daarnaast vind je op 8 mijl ten zuidwesten van Land's End een aantal rotsen: Wolf Rock.
- Ankeren: Rond de Scilly's zul je vooral moeten ankeren en geen enkele ankerplaats biedt volledige beschutting tegen wind en *swell*. Het anker houdt het meestal wel, maar door het fijne zand kan het gaan krabben. Kortom: houd er rekening mee dat je ieder moment weg zal moeten.
- Kaarten:
Isle of Scilly: 34, 883
Scilly - Land's End: 1148
Land's End: 1148, 1149, 777, 2345
Imray: C7 / Stanfords: 2, 13, OS 203

Een man vol verhalen, net als de eilanden. Legendes en mythes zijn hier generaties lang doorgegeven. 'Veel meer was er hier ook niet te doen tijdens donkere, koude herfst- en winteravonden. Elektriciteit heeft men hier pas sinds 1963. Daarvoor zaten we bij het haardvuur de kleine kamers verlicht met olielampen naar de *tales* te luisteren van opa's en oma's. Ik hoor nog de wind in de zandstenen schoorsteen gieren, het oordovende breken van de golven op de granieten rotsen, mijn oma's zingende stem en de warme geur van *hot chocolat*.' Als klein ventje van een paar turven hoog hield hij het meest van de legende van Lyonesse (tevens decor van de klassieke liefdestragedie *Tristan en Isolde*). 'Ooit lag tussen the Isles of Scilly en Cornwall een mythische plek, bewoond door krachtige mannen en beeldschone vrouwen. Men vond er rijke weidegronden, vruchtbare dalen en de prachtige stad Lions. Vanaf de kantelen van machtige kastelen telde men meer dan 140 kerktorens. Het leven was er mooi, hoofse omgangsvormen de norm. Tot die barre dag dat alles verdween onder de golven van de rooflustige, verslindende zee.'

'Slechts één man en zijn trouwe paard overleefden het plotselinge natuurgeweld dat Lyonesse verzwolg. Als eenzame getuigen van de wrede daad van Neptunus. Op kalme dagen, als de zee erbij ligt als een turkooise spiegel, hoor je nog steeds het trieste lied van de kerkklokken, zachtjes door het getij gewiegd in hun verzonken torens.'

Het kleine houten sloepje klotst tegen de kade wanneer we Bryher op stappen. Miller trekt een dorre bloem van een struik in zijn perfect onderhouden, kleurrijke tuin. De Scilly's zijn beroemd om hun bloemenpracht; naast toerisme een van de grootste inkomstenbronnen. 'Er komen hier veel oude mythen samen,' zegt Miller. 'Dit is de plek waar het leger van de legendarische koning Arthur naartoe vluchtte, nadat de grote koning zelf gesneuveld was in die laatste verbeten strijd met Mordred. Sommigen fluisteren dat Arthur hier begraven ligt.' Hij tuurt vanuit de tuin van zijn groenhouten huis over het, op deze grauwe dag, metaalgrijze water van het Tresco Channel russen Bryher en Tresco. Hij wijst naar het eiland aan de overkant. 'Het zou dus goed kunnen dat

gevaarlijke wateren hier,' schreeuwt Peter boven het natuurgeweld uit.

'De jammerlijke opvarenden van de 900 schepen die rondom de eilanden hun laatste rustplaats vonden, kunnen er vanuit het zeemansgraf over meepraten. Daar bij Bishop Rock,' wijst hij naar een verre vuurtoren in zee, 'vond de grootste zeeramp in de Engelse geschiedenis plaats. In 1707 was Admiraal Sir Cloudsley Shovell met een vloot van 21 schepen vol oorlogsbuit op de terugtocht vanuit de Middellandse Zee. In de Golf van Biskaje kwam de vloot in slecht weer terecht en raakte volledig gedesoriënteerd. Shovell riep al zijn kapiteins bij elkaar op zijn vlaggenschip de *HMS Association*. De hoge heren waren het erover eens dat ze ver ten zuiden van de Scilly's moesten zitten.'

'Een matroos, een geboren *Scillonian*, waagde op te merken dat ze maar een paar zeemijlen van de eilanden verwijderd waren. Hij wist het zeker. In die tijd was het gewone zeelui, op straffe des doods, verboden een logboek bij te houden. De arme man werd dan ook ter plekke aan de hoogste mast opgeknoopt. Slechts een paar uur later liep de vloot op de Western Rocks, de wrede klippen die de Scilly's aan de westkant als een grillige muur omringen.'

'Vier schepen, waaronder de *Association*, liepen op de rotsen en gingen met man en muis ten onder. Tweeduidend zeelieden vonden er hun graf. Sir Cloudsley Shovell spoelde levend aan bij Porth Hellick. Helaas voor hem werd hij gevonden door een inwonster die zijn ring erg mooi vond en hem met een steen alsnog de hersens insloeg. Shovell werd overgebracht naar Westminster Abbey in Londen. Zijn grafsteen is pikzwart: van het spuug van verbitterde zeelieden. Zeemannen, die vergeten en vergeven niet.'

Peter Miller zwijgt even. 'Veel mensen denken dat wij *Scillonians* een stevige hand hebben gehad in het aantal wrakken rond de kusten. Dat we er met valse bakens opzettelijk voor zorgden dat de schepen strandden, zodat we de lading konden juttten. Ik sta er niet voor in dat het nooit voorgekomen is. De goederen die hier aanspoelden waren een welkome aanvulling op het weinige dat men had. Maar we hadden er ook baat bij om de opvarenden van schepen in nood te redden. Daar kregen we tenslotte voor betaald.'

'Hoe vaak is het niet voorgekomen dat we met onze *gigs* met ware doodsverachting door het noodweer roeiden om drenkelingen te redden? Al was de aangespoelde lading van het wrak dan natuurlijk nog steeds voor ons,' grijnst Miller. 'Tegenwoordig hebben we bijna nooit meer schepen in nood. *The last decent wreck* was de *Cita*, van een Nederlandse eigenaar trouwens. Die ging hier in 1997 ten onder. Dat schip had alles aan boord: van mahoniehouten deuren en golfsticks tot kleding. Iedereen op het eiland had nieuwe schoenen. Hahaha.'

De *gigs* zijn vervlochten met het leven op de Scilly's. De zeevaardige sloepen dienden als vervoersmiddel tussen de eilanden en als reddingsvloepen voor drenkelingen. Maar

'335 JAAR WAREN WE MET JULLIE IN OORLOG'

rechtsonder:
Peter Miller geniet
van de plaatselijke
wijn in St-Martin's
Vineyard

ze hadden nog meer functies. Miller opent de deur van een schuur. Binnenin prijkt een schitterende houten sloep, genaamd *The Bonnet*.

'Dit beestje,' strijkt Peter liefdevol over de ranke sloep, 'heeft rond 1840 zelfs een smokkeltocht ondergaan van 250 zeemijl. Helemaal naar de Franse kust! Hij werd ook gebruikt om loods aan boord van schepen te krijgen die uit Amerika, Australië en West-Indië kwamen. De *Scillonians* waren vermaarde loodsen. Regel in die tijd was dat de eerste loods die zich bij schip meldde, de klus kreeg. Het was dus zaak om zo snel mogelijk van de eilanden naar de passerende schepen te komen.' 'Ieder eiland had zijn eigen loods en het inkomen van een loods kwam overeen met een half jaarsalaris. Er was dus nogal wat rivaliteit. Op elk eiland had je een uitkijkpost. Zodra een schip gespot werd, doken de mannen in hun *gigs* en roeiden met al hun kracht erop af. Nog steeds vinden er wedstrijden tussen de eilanden plaats.'

De avond is gevallen over de Scilly Eilanden. Flarden volle-maanschijnsel geven het ondiepe water een zilveren fonkeling. Vanaf Fraggie Rock, de pub op Bryher, steekt de schaduw van de galg op Hangman Island naargeestig af tegen de donkere hemel.

Peter nippt aan een pikzwarte Guinness. 'Het kan hier flink spoken,' mijmert hij. 'Je voelt de aanwezigheid van de schipbreukelingen en *Scillonians that passed away*. Ze verlaten ons nooit helemaal.'

'Soms, wanneer het weermonster de wateren rond de Scilly's tot een witkolkende massa slaat, waart de geest van mijn opa hier nog steeds rond. Ik zie hem, hij praat met me. Laatst zat ik in een storm. Ik zag geen hand voor ogen en de golven waren monsterlijk. Maar mijn opa was bij me. Hij heeft me veilig naar de haven gelodst. Ik vind dat niet vreemd. Op The Isles of Scilly is het bestaan nu eenmaal vervlochten met getij en mystiek.' ■

Webinfo over
accommodatie,
bezienswaardighe-
den en evenemen-
ten op de Scilly's:
• islesofscilly.co.uk
• ios-travel.co.uk
• simplyscilly.co.uk

DE BEWOONDE EILANDEN

St-Mary's: het moedereiland

St-Mary's is het grootste Scilly-eiland en de ideale uitvalsbasis als u alle eilanden wilt bezoeken. Vanuit hier vertrekken de meeste veerdiensten. Voor wie totale sereniteit zoekt, is dit niet de beste keus. Er rijdt namelijk toch wel een bus of drie en een auto of dertig rond. Sommige eilandbewoners vinden dat véél te druk. "*Mañana? We don't have a word to express such stress*" is dan ook het plaatselijke adagium. Kijk dus niet gek op wanneer de buschauffeur doodleuk stopt om de eendjes te gaan voeren. Haasten kan altijd nog.

Bryher: Dr. Jekyll en Mr. Hyde

Bryher heeft twee gezichten. Het krijgt iedere winter de volle laag wanneer winterstormen en orkanen het land slaan. De noordkant van het eiland, waar ook Hell Bay ligt, is dan ook een verweerde, wilde hoogvlakte. De schaarse heide die er groeit, staat in schril contrast met de weelderige plantengroei aan de beschutte zuidzijde. Het stikt er van de begraafplaatsen uit het Bronzen Tijdperk.

Tresco: het bloemenparadijs

Tresco is een verhaal apart. Het is het laatste eiland in eigendom van de familie Smith. Augustus Smith pachtte in de 19de eeuw alle eilanden en hervormde ze grondig. Dankzij zijn vooruitziende blik werd de leerplicht op de Scilly's veertig jaar eerder ingevoerd dan op het vasteland. Hij hield van exotische planten en richtte de schitterende Tresco Gardens op: de ultieme botanische tuin.

Couleur locale
op Bryher
(linksonder),
Tresco (boven),
St-Mary's
(linksboven,
middenonder)
en St-Martin's
(rechtsonder)

St-Agnes: het afgelegen eiland

St-Agnes is de kleinste van de bewoonde eilanden. Het is afgescheiden van de rest van de eilanden door het diepe St-Mary's Sound. Waren de andere eilanden zeshonderd jaar geleden nog met elkaar verbonden, St-Agnes is waarschijnlijk al duizend jaar een eiland. Door dit isolement is de Keltische cultuur, met al haar bijgeloof, hier nog het sterkst aanwezig. Bezoek St-Warna's Well; volgens de overlevering de verblijfplaats van een woeste watergodin.

St-Martin's: Eiland van witte stranden

St-Martin's is misschien wel het mooiste eiland van allemaal. Je loopt er in anderhalf tot twee uur helemaal omheen, maar op die tocht zie je niets dan oogverblindend natuurschoon. Aan de zuidkant vind je prachtige witte stranden en oude ruïnes. Zoek tijdens de wandeling naar wilde asperges en knoflook, en drink een heerlijk koud glas "Scillonian wine" bij St-Martin's Vineyard.